

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

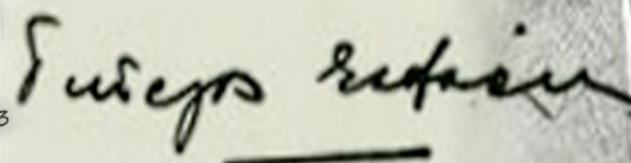
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

«Το μόνο μέσο που βρίσκεται στη διάθεσή μας,
για να εκφράσουμε τη σκέψη μας και τα
συναίσθηματά μας με χρώμα, με βάρος, με
ενέργεια και με σκιές, είναι αυτή η γλώσσα που
γράφουμε και που μιλάμε... η σημερινή ελληνική
γλώσσα»

Γεώργιος Σεφέρης
(20ος αι.)
Βραβείο Νόμπελ
Λογοτεχνίας, 1963

Γεώργιος Σεφέρης

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://ellim.schools.ac.cy/index.php/el/27-home>

Ημερομηνία λήψης αρχείου: 26/03/2020

- ✚ Να σχολιάσετε τις σκέψεις του ποιητή Γιώργου Σεφέρη για την Ελληνική Γλώσσα, έτσι όπως διατυπώνονται στο πιο πάνω απόσπασμα.

Κείμενο 10 [Χωρίς γλωσσική αντίσταση]

Από τις χειρότερες μορφές εξαρτήσεως αυτού του τόπου –μακροπρόθεσμα η πιο επικίνδυνη, νομίζω– είναι η γλωσσική μας εξάρτηση από ξένες γλώσσες, ιδίως δε σήμερα από την αγγλική. [...]

Αυτούσιες, παραλλαγμένες ή μεταφρασμένες, σμήνη ξένων λέξεων και φράσεων έχουν εισαχθεί τα τελευταία χρόνια, κι εξακολουθούν να εισάγονται καθημερινώς, με αυξανόμενο ρυθμό, από τα ποτάμια της τεχνολογίας και της διαφήμισης, που κατακλύζουν τη ζωή μας με έννοιες, εργαλεία και καταναλωτικά αγαθά, και φυσικά και με τις λέξεις που τα δηλώνουν. Έτσι, αφύλακτο το κάστρο της γλωσσικής μας ρωμιοσύνης, χωρίς δική μας γλωσσική αντίσταση ή βοήθεια και με πρόθυμο και δραστήριο Εφιάλτη την ξενομανία μας, παραδίδεται από μας τους ίδιους στο γλωσσικό οδοστρωτήρα των ξένων γλωσσών. Γιατί, όταν ο Έλληνας ράφτης και η Ελληνίδα κομμώτρια της συνοικίας μας αυτοαποκαλούνται «Tailor Μιχάλης» και «Coiffures Λίτσα», απευθυνόμενοι προφανώς σε μας τους Έλληνες συμπολίτες και πελάτες τους, κι όταν διασχίζοντας πολλούς δρόμους πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών ακόμη έχεις συχνά την υποψία πως κατοικείς σε χώρα με άλλη γλώσσα, τότε δεν μπορεί παρά να είσαι «ώριμος» να δεχτείς αδιαμαρτύρητα κάθε ξένη λέξη που σου «σερβίρεται», και μάλιστα σε «δέσμες»:

σε -μαν	μιζίνεζμαν	σπόρτσμαν	ρέκορντμαν
	σόουμαν	λάιςμαν	κάμεραμαν
	μπάρμαν	μπούμαν	σούπερμαν

ή σε -αζ	μασάζ	τονάζ	φιξάζ
	μοντάζ	σπικάζ	μιράζ
	ρεπορτάζ	κολάζ	μιξάζ

[...] Ήδη χρησιμοποιήσαμε προθέσεις σε επιρρηματική χρήση: *είσαι «ιν», είσαι «άουτ»* και σύνθετα ακόμη, του «σπιλ»: *σινεμάδες, drive in, σταρ-σίστεμ και φαστ-φουντ – ή, επί το ελληνικότερο, φαστφουντάδικο.*

Γιώργος Μπαμπινιώτης, *Ελληνική Γλώσσα. Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον*, εκδ. Gutenberg, 1994

Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://archeia.moec.gov.cy/sm/310/c_gym_neolliniki_glossa_vilio_mathiti.pdf

Ημερομηνία λήψης αρχείου: 26/03/2020

Κείμενο 11 [Η αφομοιωτική δύναμη της ελληνικής]

Κι ωστόσο... ας μην ξεχνάμε πως πάμπολλες λέξεις της άλλοτε «αγνής και άφθαρτης» ελληνικής γλώσσας δεν είναι καν... ελληνικές. Ας μην ξεχνάμε πως η «από τριών χιλιάδων ετών» γλώσσα μας έχει υιοθετήσει κατά καιρούς χιλιάδες λέξεις από όλες τις γλώσσες του γύρω κόσμου – από τα περσικά, τα φοινικικά, τα εβραϊκά, τα λατινικά, τα σλάβικα, τα αρβανίτικα, τα ιταλικά, τα τουρκικά, τα αραβικά και, τους τελευταίους δύο αιώνες, από τα γαλλικά, τ' αγγλικά, τα γερμανικά... Όλες αυτές τις λέξεις η γλώσσα μας τις αφομοίωσε, τις εξελλήνισε, τις έκανε σάρκα της σάρκας της. Τόσο που, σήμερα, δύσκολα θα πίστευε κανένας πως ο περιπόθητος «παράδεισος» λ.χ. είναι περσικός, η αγνή «περιστερά» σημιτική, ο καταχθόνιος «σατανάς» εβραϊκός ή η «κούνια» που μας κούνησε λατινική...

Αυτές οι στρατιές λέξεων, παλιών και νέων, αλλοίωσαν ως ένα σημείο την ελληνική γλώσσα, αλλά δεν την έφθειραν. Θόλωσαν την «αττική καθαρότητα» της, αλλά και την πλούτισαν λεξιλογικά κι εκφραστικά, επειδή ανταποκρίνονταν στις συνθήκες και στις ανάγκες της κάθε εποχής. Η γλώσσα μας δεν έχασε ούτε την «προσωπικότητά» της, ούτε την «αρμονία» της.

Μάριος Πλωρίτης, *Τέχνη, γλώσσα και εξουσία*, εκδ. Καστανιώτη, 1997

Ηλεκτρονική διεύθυνση: http://archeia.moec.gov.cy/sm/310/c_gym_neolliniki_glossa_vilio_mathiti.pdf

Ημερομηνία λήψης αρχείου: 26/03/2020

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

- 1.1. Αφού διαβάσετε τα πιο πάνω Κείμενα (10 και 11 από το βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Γυμνασίου, σ.10-11) να αναφέρετε το κοινό θέμα που πραγματεύονται.
- 1.2. Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα για το επικοινωνιακό πλαίσιο του Κειμένου 10 με τίτλο [Χωρίς γλωσσική αντίσταση]:

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

	ΚΕΙΜΕΝΟ [Χωρίς γλωσσική αντίσταση]
Κειμενικό είδος	
Κειμενικός τύπος	
Πομπός	
Δέκτης	
Σκοπός	
Ύφος	

- 1.3. Ο Γιώργος Μπαμπινιώτης στο Κείμενο 10, χρησιμοποιεί τη μεταφορική έκφραση «το κάστρο της γλωσσικής μας ρωμιοσύνης». Τι φανερώνει ο παραλληλισμός της γλώσσας μας μ' ένα κάστρο; Να εξηγήσετε.
- 1.4. Ο Μάριος Πλωρίτης στο Κείμενο 11 δεν φαίνεται να συμερίζεται τις ανησυχίες του Γιώργου Μπαμπινιώτη για τη γλώσσα μας και διατυπώνει μια άλλη άποψη. Ποια είναι αυτή και με ποιο επιχειρήμα τη(ν) στηρίζει/αιτιολογεί την άποψή του;
- 1.5. Ποιος τρόπος πειθούς χρησιμοποιείται στα πιο πάνω κείμενα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας, αναφέροντας ένα μέσο πειθούς για τα δύο κείμενα αντίστοιχα.
- 1.6. Ποιο από τα δύο κείμενα σας έπεισε περισσότερο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με δύο (2) επιχειρήματα.
- 1.7. Να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών ονοματικών προτάσεων που είναι υπογραμμισμένες στο Κείμενο 10 και να γράψετε τον συντακτικό τους ρόλο (Υποκείμενο, Αντικείμενο, Επεξήγηση, Επιθετικός προσδιορισμός).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- 1.8. Στα παραδείγματα που ακολουθούν η λέξη **γλώσσα** χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στα δύο κείμενα. Να βρείτε τη **διαφορετική σημασία** που έχει σε κάθε περίπτωση.
- α) Η μητέρα φτιάχνει εξαιρετική **γλώσσα** πλακί στον φούρνο.
  - β) Μη μου βγάζεις **γλώσσα**!
  - γ) Μη ξεχάσεις να ποτίσεις τη γλάστρα με τις **γλώσσες**.
  - δ) Δε βάζει **γλώσσα** μέσα, μου έκανε ένα κεφάλι καζάνι!
- 1.9. Να γράψετε ένα **αντώνυμο** για την καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις που είναι υπογραμμισμένες στο **Κείμενο 10** (με βάση τη σημασία που έχουν οι λέξεις στο κείμενο) :
- α) **μακροπρόθεσμα**, β) **εξάρτηση** και γ) **πρόθυμο**
- 1.10. Να γράψετε ένα **συνώνυμο** για την καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις που είναι υπογραμμισμένες στο **Κείμενο 10** (με βάση τη σημασία που έχουν οι λέξεις στο κείμενο):
- α) **αφύλακτο**, β) **αντίσταση** και γ) **αδιαμαρτύρητα**

1.11. Να σχηματίσετε **ένα παράγωγο ουσιαστικό** και **ένα παράγωγο επίθετο** για το καθένα από τα πιο κάτω ρήματα. (τα ρήματα είναι υπογραμμισμένα στο Κείμενο 11)

	παράγωγο ουσιαστικό	παράγωγο επίθετο
αφομοίωσε		
έφθειραν		

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

2.1. Εφαρμόζοντας τη δομή του επιχειρηματολογικού λόγου (εισαγωγή, δεδομένα, ανασκευή, κατάληξη), να αναπτύξετε τη δική σας θέση για το αν η Ελληνική Γλώσσα κινδυνεύει από την εισροή ξένων λέξεων ή όχι. (έκταση 100 - 150 λέξεις)